

Koe on kaksiosainen. Osassa I on kuusi 20 pisteen tehtävää ja osassa II kolme 30 pisteen tehtävää. Saat vastata enintään 5 tehtävään. Näistä tehtävistä enintään 2 saa olla osasta II. Kokeen maksimipistemäärä on 120. Sen saavuttaminen edellyttää, että vastaat kahteen osan II tehtävään. Vastauksiin ei ole mahdollista liittää kuvakaappauksia.

Älä jätä mitään merkintöjä sellaisen tehtävän vastaukselle varattuun tilaan, jota et halua jättää arvosteltavaksi.

OSA I 20 p. tehtävät. Vastaa 3–5 tehtävään.

1. Feodaaliyhteiskunta (ei aineistoa)
2. Kansainliitto (aineistona pilapiirros)
3. Suomen ja Saksan välinen kauppa (aineistona taulukko)
4. Nuorisokulttuuri (aineistona kaksi kuvaa)
5. Sääty-yhteiskunta Suomessa (ei aineistoa)
6. Yhdysvaltojen asuttaminen (aineistona kuva)

OSA II 30 p. tehtävät. Vastaa 0–2 tehtävään.

7. Väkiluvun kehitys (aineistona tilastokuvio ja tekstikatkelma)
8. Euroopan turvallisuus ja ETYK 1975 (aineistona kolme tekstikatkelmaa ja videokatkelma)
9. Suomen asema toisen maailmansodan aikana (aineistona neljä tekstikatkelmaa)

OSA I Vastaa 3–5 tehtävään. Saat vastata osien I ja II tehtävistä yhteensä enintään 5:een.

1. Feodaaliyhteiskunta (20 p.)

Millä tavoin feodaaliyhteiskunta syntyi Euroopassa, mitkä olivat sen keskeiset piirteet, ja miksi se sittemmin hajosi?

2. Kansainliitto (20 p.)

2.1. Pilapiirroksessa (aineisto 2.A) jänikseksi kuvattu Kansainliitto (League of Nations) katsoo kansainvälisiä kiistoja (International Strife) kuvaavaa käärmettä ja toteaa: ”Koska hyökkäysvarustukseni on käytännössä olematon, minun on hurmattava hänet katseeni voimalla.” Tulkitse piirroksen sanomaa. (6 p.)

2.2. Toinen maailmansota syttyi vuonna 1939. Pohdi, miksi Kansainliitto ei onnistunut tehtävässään rauhan säilyttäjänä. (14 p.)

Pilapiirroksessa (aineisto 2.A) kuvataan Kansainliittoa vuonna 1920.

Lähde: *Punch*-lehti 28.7.1920.

3. Suomen ja Saksan välinen kauppa (20 p.)

Taulukossa (aineisto 3.A) kuvataan Suomen ja Saksan välistä kauppaa vuodesta 1925 vuoteen 1952. Taulukko kertoo Saksan ja Suomen välisen kaupan tuonnin ja viennin arvon miljoonissa Yhdysvaltain dollareissa (sarakeessa Milj. USD) sekä Saksan prosenttiosuuden Suomen kokonaistuonnista ja -viennistä.

3.1. Minkälaisia merkittäviä vaihteluita taulukossa (aineisto 3.A) voidaan havaita? (8 p.)

3.2. Mitkä tekijät selittävät taulukossa (aineisto 3.A) näkyviä kaupankäynnin vaihteluita? (12 p.)

3.A Taulukko: Suomen ja Saksan välinen kauppa 1925–1952

Vuosi	Suomen tuonti Saksasta		Suomen vienti Saksaan	
	Milj. USD	%-osuus	Milj. USD	%-osuus
1925	3	31,9	1,3	13,4
1930	3,3	36,9	1,1	12,5
1938	2,9	20	2,1	14,8
1944	34,6	72,5	22,9	67,5
1945	1,2	1,6	0,0	0,0
1946	0,1	0,0	0,0	0,0
1947	0,1	0,0	0,4	0,1
1948	3,7	0,7	3,4	0,8
1949*	3,4	0,9	11,7	3,0
1950	17,1	4,4	19,3	5,5
1951	63,7	9,5	57,7	7,1
1952	97,7	12,4	62,6	9,2

* Vuodesta 1949 alkaen tilasto käsittää kaupankäynnin Saksan Liittotasavallan (Länsi-Saksa) kanssa.

Lähde: Suomen Virallinen Tilasto (SVT).

4. Nuorisokulttuuri (20 p.)

Pohdi kuvia (aineistot 4.A ja 4.B) hyödyntäen, mitkä tekijät vaikuttivat nuorisokulttuurin syntyyn toisen maailmansodan jälkeen ja millaisia muotoja nuorisokulttuuri sai 1900-luvun jälkipuoliskolla.

4.A Kuva: Nuorisoa lähdössä kohti Woodstock-festivaalia 1969.

Lähde: <http://all-that-is-interesting.com>. Viitattu 20.3.2017.

4.B Kuva: Rokkarit moottoripyörineen Yhdysvalloissa 1950-luvun lopussa

Lähde: www.flickr.com. Viitattu 20.3.2017.

5. Sääty-yhteiskunta Suomessa (20 p.)

Erittele Suomen sääty-yhteiskunnan rakennetta ennen autonomian aikaa.

6. Yhdysvaltojen asuttaminen (20 p.)

Kuvassa (6.A) on yhdysvaltalaisen taiteilijan John Gastin maalaus *American Progress* ("Amerikan edistys") vuodelta 1872.

6.1. Erittele, minkälaisen kuvan maalaus (aineisto 6.A) antaa Yhdysvaltain asuttamisesta. (8 p.)

6.2. Tarkastele valkoisen väestön ja alkuperäiskansojen kohtaamiseen liittyneitä ongelmia 1800–1900-lukujen Yhdysvalloissa. Miten näitä ongelmia pyrittiin ratkomaan ja millaisin seurauksin? (12 p.)

6.A Kuva: *American Progress*.

Lähde: <http://picturinghistory.gc.cuny.edu>. Viitattu 20.3.2017.

OSA II Vastaa 0–2 tehtävään. Saat vastata osien I ja II tehtävistä yhteensä enintään 5:een.

7. Väkiluvun kehitys (30 p.)

Tilastokuvio (aineisto 7.A) ja tekstikatkelma (aineisto 7.B) liittyvät väestönkasvuun. Tilastokuvio (7.A) kuvaa maapallon eräiden alueiden väkiluvun kehitystä vuodesta 1500 vuoteen 2000. Tekstikatkelmassa (7.B) siteerattu Thomas Malthus (1766–1833) kehitti teorian väestönkasvusta.

7.1. Mitä merkittäviä muutoksia eri alueiden väkiluvun kehityksessä on tapahtunut vuodesta 1500 vuoteen 2000 (aineisto 7.A)? (10 p.)

7.2. Mitkä seikat selittävät väkiluvun kehityksessä tapahtuneita muutoksia vuodesta 1500 vuoteen 2000 (aineisto 7.A)? (10 p.)

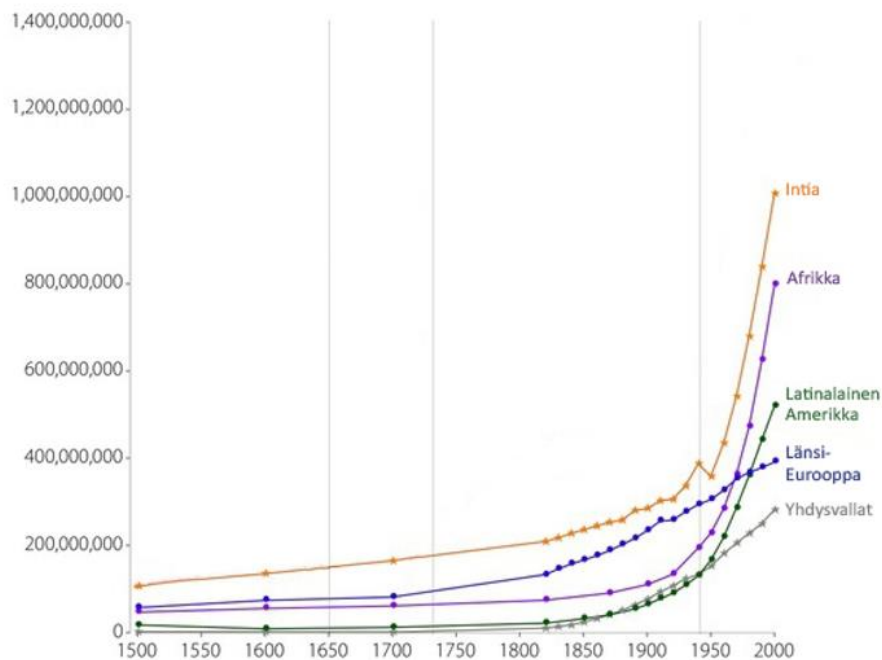
7.3. Pohdi, pitääkö Malthusin esittämä väite väestönkasvun kehittymisestä (aineisto 7.B) paikkansa tilastokuvion (aineisto 7.A) perusteella. (10 p.)

7.A Tilastokuvio: Väestönkasvu viimeisten 500 vuoden aikana

 Visualizing Economics
Making the Invisible Hand Visible

Visit www.visualizingeconomics.com
to view more examples

Väestönkasvu viimeisten 500 vuoden aikana

(Käännös ja muokaus: YTL).

Lähde: Angus Maddison, University of Groningen.

7.B Tekstikatkelma: Thomas Malthus

Ilman säätelyä väestön määrä kaksinkertaistuu 25 vuodessa eli väestö kasvaa geometrisessa sarjassa [kuten 2, 4, 8, 16...]. Toimeentulomahdollisuuksia ei saada parhaimmissakaan olosuhteissa kasvamaan nopeammin kuin aritmeettisessa sarjassa [kuten 2, 3, 4, 5...].

(Käännös: YTL)

Lähde: Thomas Malthus, *An Essay on the Principle of Population* (1803).

8. Euroopan turvallisuus ja ETYK 1975 (30 p.)

Helsingissä järjestettiin useiden vuosien valmistelun jälkeen 30.7.–1.8.1975 Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökokous (ETYK). Kolme tekstikatkelmaa (aineistot 8.A, 8.B ja 8.C) ja videokatkelma (aineisto 8.D) käsittelevät Helsingin ETY-kokousta.

8.1. Vertaile tekstikatkelmien (aineistot 8.A, 8.B ja 8.C) tulkintoja ETY-kokouksen päämääristä. (10 p.)

8.2. Pohdi, miten videokatkelmassa (aineisto 8.D) kuvataan kokouksen tunnelmaa ja sen saavutuksia. (8 p.)

8.3. Miten ETY-kokous vaikutti Euroopan poliittiseen tilanteeseen 1980-luvun loppuun saakka? (12 p.)

8.A Tekstikatkelma: CIA:n raportti

Toisaalta, suomalaisten syyskuussa 1971 tekemä aloite kahden Saksan valtion tunnustamisesta oli varmuudella suunnattu osoittamaan heidän uskollisuuttaan Neuvostoliitolle (ja samalla jälleen kerran se oli omiaan naker-tamaan uskottavuutta heidän puolueettomuusvakuutuiltaan). Lopulta suomalaisten aloite Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökonferenssista (itse asiassa se tehtiin jo vuonna 1969) oli suunniteltu palvelemaan molempia tarkoituksia. Siinä missä monet näkivät Suomen toimivan Neuvostoliiton juoksupoikana, suomalaiset itse näkivät mahdollisuuden toimia välittäjänä idän ja lännen välillä ja siten korostaa puolueetonta imagoaan.

(Käännös: YTL)

Lähde: Intelligence Report – "Finlandization" in Action: Helsinki's Experience with Moscow. CIA:n Suomea koskeva raportti elokuulta 1972 (vapautettu julkiseen käyttöön vuonna 2008). www.cia.gov. Viitattu 20.3.2017.

8.B Tekstikatkelma: Reinhard Gehlenin muistelmat.

Tärkein toimenpide juuri nyt on koko vapaan Euroopan kokoaminen mahdollisimman pian yhteiseksi poliittiseksi yksiköksi, joka pystyy vastustamaan Neuvostoliiton ja kommunismin hyökyaaltoja. Samasta syystä meidän on myös käsitettävä, että Neuvostoliiton toistuneet vaatimukset järjestää Euroopan turvallisuuskokous tähtäävät vain yhteen päämäärään – estää Länsi-Eurooppaa muodostamasta tällaista liittoa.

Lähde: Reinhard Gehlen, *Vuosisadan vakooja* (1973). Kirja on Saksan Liittotasavallan vuonna 1968 eläkkeelle jääneen tiedustelupalvelun johtajan Reinhard Gehlenin muistelmat.

8.C Tekstikatkelma: Tasavallan presidentti Urho Kekkosen lausunto

Tämä monivuotiseen sitkeään työhön ja ennennäkemättömän laajaan yhteisymmärrykseen perustuva asiakirja luo – niin uskomme – vankan pohjan kaikkien eurooppalaisten – niin kansojen kuin yksilöidenkin – lujittuvalle turvallisuudelle samalla kun se avaa tien yhä hedelmällisemmälle yhteistyölle Euroopassa kaikilla aloilla ja kaikkien kesken. Suomi voi olla ylpeä siitä, että osanottajavaltiot ovat valinneet juuri meidän puolueettoman maaperämme tämän historiallisen konferenssin tapahtumapaikaksi.

Lähde: Tasavallan presidentti Urho Kekkosen lausunto ETY-päätöskokouksen jälkeen Suomen televisiolle 7.8.1975.

8.D Videokatkelma: MTV:n koostama dokumentti vuoden 1975 ETY-kokouksesta.

Materiaalia ei voida julkaista tekijänoikeuksien vuoksi.

(Muokkaus: YTL) Lähde: www.katsomo.fi. Viitattu 20.3.2017.

9. Suomen asema toisen maailmansodan aikana (30 p.)

Neljä tekstikatkelmaa (aineistot 9.A–9.D) käsittelevät Suomen asemaa toisen maailmansodan aikana.

9.1. Vertaile tekstikatkelmien (aineistot 9.A–9.D) näkemyksiä Suomen asemasta toisen maailmansodan aikana. (8 p.)

9.2. Pohdi, mistä tekstikatkelmien (aineistot 9.A–9.D) erot johtuvat. (10 p.)

9.3. Erittele Suomen asemaa jatkosodan aikana. Millä perusteilla Suomen voisi katsoa käyneen erillissotaa, ja mitkä seikat puolestaan puoltaisivat näkemystä Suomen liittosuhteesta Saksan kanssa? (12 p.)

9.A Tekstikatkelma: Wipert von Blücher

Suurvaltojen valtataistelussa pikkuvaltioiden vapaalla omalla päätösvallalla on kovin suppeat rajat. Suomi tempautui suurpolitiikan pyörteisiin niin kuin vuolas Suomen joki tempaa mukaansa ajopuun.

Lähde: Saksan sodanaikainen Suomen-lähettiläs Wipert von Blücher muistelmateoksessaan *Suomen kohtalonaikoja* (1950).

9.B Tekstikatkelma: Eino Jutikkala

Suomi ei kulkenut sotaan kuin ajopuu sen virtojen kuohuvissa koskissa – –, jos näin olisi käynyt, sen poliittiset johtajat olisivat olleet nollia. Suomi oli pikemminkin koskivene, paltamo, joka murskaantumatta voi ohittaa putouksen syöverit vain, jos sitä tarmokkaasti ja taitavasti soudetaan. Maan poliittinen johto ohjasi sen sotaan mihinkään sitoutumatta ja odottaen ensimmäisiä pommeja vastapuolelta.

Lähde: Professori Eino Jutikkala teoksessa *Suomen poliittinen historia* (1977).

9.C Tekstikatkelma: Jukka Seppinen

Suomen poliittinen ja sotilaallinen johto piti linjansa koko sodan ajan. Kyseessä oli vain Saksalta saatavan avun maksimointi. Suomi puolestaan ei tukenut asiallisesti ottaen Saksaa lainkaan, vaan noudatti omaa kansallista linjaansa. Suomi maana ei koskaan sitoutunut liittosuhteeseen Hitlerin Saksan kanssa.

Lähde: Tohtori Jukka Seppinen teoksessaan *Urho Kekkonen – Suomen johtaja* (2004).

9.D Tekstikatkelma: Oula Silvennoinen

Eryyisesti 1990-luvulla muistamista ja muistelua hallitsi kunnian palauttamisen teema. Vaikka se oli osittain perusteltu ja oikeutettukin, sen varjossa kasvoi myös uusi tahallinen väärinymmärrys. Suomen kaikki kolme sota pyrittiin runnomaan samaan muottiin ja kuvaamaan Suomen taistelu joka käännteessään johdonmukaiseksi kamppailuksi maan vapauden ja itsenäisyyden puolesta –. Jatkosotaan oli kuitenkin alun perin lähdetty monesta muustakin syystä kuin vain vapauden takia.

Lähde: Tohtori Oula Silvennoinen teoksessaan *Salaiset aseveljet* (2008).

Tarkista, että vastasit oikeaan määrään tehtäviä. Älä jätä mitään merkintöjä sellaisen tehtävän vastaukselle varattuun tilaan, jota et halua jättää arvosteltavaksi.